

Република Србија
УСТАВНИ СУД
Број: УО-125/2011
1004 2013. године
Београд

Број 15.07.2013.
НОВИ САД

Уставни суд у саставу: председник др Драгиша Б. Слијепчевић и судије др Оливера Вучић, др Марија Драшкић, Братислав Ђокић, Весна Илић Прелић, др Горан Илић, др Агнеш Картаг Одри, Катарина Манојловић Андрић, мр Милан Марковић, др Боса Ненадић, Милан Станић, др Драган Стојановић, мр Томислав Стојковић, Сабахудин Тахировић и Предраг Ђетковић, на основу члана 167. став 1. тачка 3. Устава Републике Србије, на седници одржаној 13. јуна 2013. године, донсо је

ОДЛУКУ

Утврђује се да одредба члана 52. Колективног уговора за јавно комунално предузеће „Тржница“ Нови Сад број 352-1145/2010-II од 16. децембра 2010. године, у делу који гласи: „без регреса и месечне накнаде за исхрану“, није у сагласности са законом.

Образложење

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости члана 52. Колективног уговора за јавно комунално предузеће „Тржница“ Нови Сад, број 352-1145/2010-II од 16. децембра 2010. године. У иницијативи се наводи да је одредба члана 52. Колективног уговора којом је предвиђено да се под зарадом оствареном у претходна три месеца подразумева зарада за обављени рад и време проведено на раду која се састоји од основне зараде, дела зараде за радни учинак и увећане зараде и других примања која имају карактер зараде у складу са законом, без регреса и месечне накнаде трошкова за исхрану, у супротности са одредбама чл. 105. и 118. Закона о раду, јер зарада према Закону о раду обухвата и накнаду трошкова за "топли оброк" и регрес.

У одговору једног од учесника оспореног Колективног уговора наводи се, поред осталог, да члан 52. Колективног уговора није у супротности са законом, јер је висина накнаде утврђена у складу са чланом 117. Закона о раду, дефинисана општим актом и не смањује накнаду зараде запосленом, јер им не укида право на регрес и месечну накнаду трошкова за исхрану, већ утврђује критеријум на основу ког се обрачунава висина накнаде за случајеве прекида рада до којег је дошло без кривице запосленог. Такође се наводи да је оспорена одредба Колективног уговора резултат преговора овлашћених представника синдиката и послодавца у Јавном комуналном предузећу „Тржница“ Нови Сад, као и представника Градског већа града Новог Сада.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да су оспорени Колективни уговор за Јавно комунално предузеће „Тржница“ Нови Сад (у даљем тексту: Колективни уговор) закључили Јавно комунално предузеће, Синдикат запослених у комунално-стамбеној делатности, Независни синдикат и Градско веће Града Новог Сада 16. децембра 2010. године, на основу члана 247. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05 и 54/09).

Оспорена одредба члана 52. Колективног уговора налази се у глави IX „ЗАРАДЕ, НАКНАДЕ ЗАРАДА И ДРУГА ПРИМАЊА ЗАПОСЛЕНИХ“ одељак 3. „Накнада зараде“ који обухвата одредбе чл. 49. до 52. Одредбе чл. 49. до 51. прописују случајеве у којима је послодавац дужан да запосленом обезбеди накнаду зараде, и то: за време одсуствовања са рада у висини просечне зараде у претходна три месеца (члан 49.); за време одсуствовања са рада због привремене спречености за рад до 30 дана (боловање) у висини 75% просечне зараде у претходна три месеца пре месеца у коме је отпочео са одсуствовањем са рада због болести (члан 50.); за време прекида рада до кога је дошло без кривиде запосленог у висини 70% просечне зараде у претходна три месеца. Оспореном одредбом члана 52. Колективног уговора је прописано да се под зарадом оствареном у претходна три месеца подразумева зарада за обављени рад и време проведено на раду која се састоји од основне зараде, дела зараде за радни учинак и увећане зараде и других примања која имају карактер зараде у складу са законом без регреса и месечне накнаде трошкова за исхрану.

Имајући у виду садржину наведених одредаба Колективног уговора и место на коме се налази оспорена одредба члана 52, Уставни суд је утврдио да оспорена одредба определује појам зараде која служи као основица за обрачун накнаде предвиђене чл. 49. до 51, а не само за случај из члана 51, како то наводи у одговору представник једног од учесника Колективног уговора. Такође је утврђено да у зараду опредељену оспореном одредбом овог колективног уговора не улазе регрес и месечна накнада трошкова за исхрану, иако та примања, према наводима из одговора, нису укинута запосленима.

Подносилац иницијативе, осим формалног истицања захтева за оцену уставности оспореног општег акта, није навео конкретне уставноправне разлоге оспоравања, тако да је Уставни суд извршио анализу оспорене одредбе колективног уговора само са становишта њене законитости.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05 и 54/09) прописано је: да запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду (члан 104. став 1.); да се зарада из члана 104. став 1. овог закона састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, зараде по основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца (награде, бонуси и сл.) и других примања по основу радног односа, осим накнада трошкова запосленог у вези са радом из члана 118. тач. 1) до 4) и других примања из члана 119. и члана 120. тачка 1) овог закона (члан 105. ст. 1. и 3.); да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора (члан 118. тач. 5) и 6)).

Одредбама члана 114. став 1, члана 115. тачка 1) и члана 116. истог закона уређени су случајеви у којима запослени остварују право на накнаду зараде код послодавца, а који су у оспореном Колективном уговору предвиђени одредбама чл. 49. до 51. Закон не садржи посебну одредбу којом би била прописана садржина зараде која представља основицу за утврђивање

накнаде зараде у случајевима предвиђеним чл. 114. до 116, из чега произлази да основицу за обрачун накнаде зараде представља зарада дефинисана у члану 105. Како се под зарадом прописаном чланом 105. Закона о раду сматрају сва примања из радног односа, осим изричито изузетих накнада трошкова запосленог међу којима нису трошкови за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора (члан 118. тач. 5) и 6)), док су оспореном одредбом члана 52. Колективног уговора накнаде трошкова за исхрану и регрес искључени из зараде, Уставни суд је закључио да је за одлучивање у овом уставно-судском спору основно питање међусобног односа закона и колективног уговора.

Одредбама члана 8. Закона о раду регулисан је међусобни однос закона, колективног уговора, правилника о раду и уговора о раду, тако што је прописано: да колективни уговор и правилник о раду (у даљем тексту: општи акт) и уговор о раду не могу да садрже одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом (став 1.); да општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није другачије одређено (став 2.).

Оспореном одредбом члана 52. Колективног уговора несумњиво је прописан мањи износ зараде који представља основицу за обрачун накнаде зарада запосленима од оног који прописује Закон о раду. То даље значи да су оспореним Колективним уговором запосленима у ЈКП „Тржница“ Нови Сад дата мања права од оних која су утврђена законом, што је одредбом члана 8. став 1. Закона о раду изричито забрањено. Уставни суд је стога утврдио да је одредба члана 52. оспореног Колективног уговора, у делу који гласи „без регреса и месечне накнаде за исхрану“ несагласна са законом.

Имајући у виду да је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено и прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, Уставни суд је одлучио без доношења решења о покретању поступка сагласно одредби члана 53. став 3. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС“, бр. 109/07, 99/11 и 18/13-Одлука УС).

На основу изложеног и одредаба члана 42а став 1. тачка 2) и члана 45. тачка 4) Закона о Уставном суду, Уставни суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 168. став 3. Устава Републике Србије, део одредбе члана 52. Колективног уговора из изреке, који гласи: "без регреса и месечне накнаде за исхрану", престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ПРЕДСЕДНИК
УСТАВНОГ СУДА

др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.

За тачност, исправа:

4585013.0065.102/1

с.м.